

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 513/2025-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Marcelom Ružarovským, advokátom, A. Žarnova 11C, Trnava, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 21Cb/125/2022 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 21Cb/125/2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 21Cb/125/2022 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. mája 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) označeným postupom okresného súdu. Navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznať mu finančné zadosťučinenie 1 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 513/2025-18 z 11. septembra 2025 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, súdneho spisu a vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ sa v upomínacom konaní domáhal proti žalovanému zaplata 13 630,15 eur s prísl. Dňa 2. septembra 2022 bol vydaný platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný odpor. Vec bola 14. októbra 2022 postúpená okresnému súdu.

4. Prvé pojednávanie nariadené na 4. apríl 2023 bolo zrušené na žiadosť právneho zástupcu žalovaného z dôvodu kolízie pojednávania. Pojednávanie nariadené na 1. jún 2023 sa sťažovateľ a jeho právny zástupca neúčastnili, pretože súhlasili s tým, aby súd konal v ich neprítomnosti. Toto pojednávanie bolo odročené pre účely poskytnutia lehoty žalovanému na oboznámenie sa s podaním sťažovateľa zaslaným okresnému súdu 29. mája 2023, ktoré bolo označené ako záverečné vyjadrenie žalobcu a čiastočne späťvzatie žaloby.

5. Ďalšie pojednávanie nariadené na 10. október 2023 bolo opätovne odročené na žiadosť právneho zástupcu žalovaného (z 9. októbra 2023), a to z dôvodu poskytnutia lehoty žalovanému na oboznámenie sa s podaním sťažovateľa zaslaným okresnému súdu 4. októbra 2023, ktoré bolo označené ako záverečné vyjadrenie žalobcu a ospravedlnenie neúčasti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu na pojednávaní. Sťažovateľ súhlasil s tým, aby súd konal v ich neprítomnosti.

6. Pojednávanie nariadené na 7. december 2023 sa zrušilo zo zdravotných dôvodov na strane sudcu. Tomuto zrušeniu predchádzali žiadosti žalovaného o odročenie pojednávania z dôvodu ohlásenej neúčasti kľúčového svedka (z 23. novembra 2023) a sťažovateľa (zo 4. decembra 2023), o ospravedlnenie jeho neúčasti na pojednávaní, pričom vyjadril súhlas, aby sa pojednávanie konalo v jeho neprítomnosti, ako aj neprítomnosti jeho právneho zástupcu.

7. Pojednávanie nariadené na 22. február 2024 bolo zrušené na základe žiadosti sťažovateľa (z 13. februára 2024) o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie iného pojednávania na inom súde jeho právneho zástupcu.

8. Na pojednávaní 23. mája 2024 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým konanie v časti späťvzatého nároku zastavil, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a priznal žalovanému voči sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozsudok okresného súdu bol doručený právnomu zástupcovi žalovaného 19. mája 2025 a právnomu zástupcovi sťažovateľa 20. mája 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ namieta nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu. Za neefektívnu činnosť považuje opakované odročenie pojednávania nariadeného na 1. jún 2023 a 10. október 2023. Tie boli odročené na základe žiadosti žalovaného bez toho, aby ten identifikoval dôležité dôvody.

Nečinnosť okresného súdu vidí sťažovateľ v tom, že takmer po jednom roku od vyhlásenia rozsudku nedokázal vyhotoviť a doručiť sťažovateľovi rozsudok. Postupom okresného súdu bola zákonná lehota na doručenie rozsudku podľa § 223 ods. 3 Civilného sporového poriadku niekoľkonásobne presiahnutá. Takýmto postupom je sťažovateľovi upieraná možnosť podať opravný prostriedok.

10. Podľa názoru sťažovateľa rozhodovanie o nároku zo zmluvy o dielo nemožno považovať za právne či skutkovo zložité. Sťažovateľ svojím konaním k zbytočným priesťahom neprispel. Za mierne obštrukčné považuje správanie žalovaného, ktorý opakovane požadoval odročiť pojednávanie bez preukázania dôležitých dôvodov. Konanie na okresnom súde trvá viac ako dva a pol roka. Sťažovateľ nepodal sťažnosť na priesťahy, pretože tú s odkazom na judikatúru ústavného súdu nemožno považovať za účinný opravný prostriedok.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

11. V podaní doručenom ústavnému súdu 2. októbra 2025 predseda okresného súdu pripojil vyjadrenie zákonného sudcu, na ktoré z hľadiska vecnej stránky sťažnosti poukázal. Zákonný sudca uviedol, že písomné vyhotovenie rozsudku nebolo doručené v zákonnej lehote z dôvodu pracovnej zaťaženia súdnych oddelení. Po zavedení novej súdnej mapy nedošlo bezprostredne k predpokladanému zlepšeniu špecializácie sudcov na obchodnom oddelení. Takmer všetci sudcovia na obchodnom oddelení rozhodovali veci skoro na všetkých obchodných agendách. Pracovné zaťaženie sa zhoršilo aj v súvislosti s nejasným výkladom prechodných ustanovení k novele Civilného sporového poriadku, v dôsledku čoho bolo okresnému súdu postúpené veľké množstvo obchodných vecí z iných okresných súdov v obvode Krajského súdu v Prešove. Táto skutočnosť mala za následok oveľa viac spisov na štúdium, na prejednanie vecí a napísanie písomných vyhotovení vyhlásených rozsudkov, čo spôsobovalo nedodržanie procesných lehôt. Postupným doplnením sudcov na obchodnom oddelení sa situácia výrazne zlepšila. Posudzovaná vec sťažovateľa je v súčasnosti v štádiu odvolacieho konania pred Krajským súdom v Košiciach. Zákonný sudca tiež uviedol, že rozhodnutia o odročení pojednávania zo strany súdu boli dôvodné, keďže boli dostatočne odôvodnené zo strany žiadateľa. Odročiť pojednávania bolo potrebné v súvislosti s dodržaním rovného procesného postavenia sporových strán.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priesťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie vecí v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priesťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia

neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

14. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, v napadnutom konaní ide o nároky zo zmluvy o dielo. Vo všeobecnosti ide o štandardnú agendu súdov prvej inštancie. V tomto prípade ústavný súd nezistil prítomnosť právnej zložitosti veci. Vec podľa názoru ústavného súdu nevykazuje ani skutkovú zložitosť, aj keď z vykonaného dokazovania pred okresným súdom je zrejmé, že názory strán sporu na sťažovateľom požadované nároky sú značné protichodné.

15. Čo sa týka významu veci pre sťažovateľa, nejde o vec s mimoriadnym významom. Možno konštatovať, že sťažovateľ neuviedol žiadne konkrétne okolnosti, ktoré by zvýrazňovali dôležitosť a akútnosť rozhodnutia o jeho nároku, okrem poukázania na pretrvávajúci stav jeho právnej neistoty. Význam veci pre sťažovateľa je sporný aj s ohľadom na jeho správanie v konaní. Pokiaľ je vec pre sťažovateľa mimoriadne dôležitá, je otáznou, prečo sa sťažovateľ nezúčastnil dvoch nariadených pojednávaní, kde síce súhlasil, aby sa konali v jeho neprítomnosti (body 3 a 4 tohto uznesenia). Napriek tomu podal obsiahlejšie písomné podania bezprostredne pred termínom pojednávania, čo viedlo *de facto* k zmareniu prejednávania veci v určenom termíne, čoho si sťažovateľ bol (mohol byť) vedomý. V tomto smere neobstojí jeho argumentácia o neefektívnom postupe okresného súdu, ktorý vzhľadom na všetky okolnosti rozhodol o odročení pojednávania s možnosťou poskytnúť žalovanému dostatočný čas na oboznámenie sa s novými argumentmi sťažovateľa. Pojednávanie nariadené na 22. február 2024 bolo zrušené na základe žiadosti sťažovateľa, čo tiež nesvedčí o mimoriadnom význame veci pre sťažovateľa. Na uvedené nemohol ústavný súd neprihliadnuť pri úvahe o priznaní finančného zadosťučinenia.

16. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré sa začalo postúpením veci v októbri 2022. Priebeh súdneho sporu bol v zásade plynulý. Po vykonaní nevyhnutných procesných úkonov (zaslanie vzájomných vyjadrení stranám sporu) okresný súd v primeraných lehotách nariadil termíny pojednávania. Tie boli v piatich prípadoch zrušené na základe žiadosti sporových strán. Na vykonanom pojednávaní 23. mája 2024 okresný súd vyhlásil rozsudok. Až v období po vyhlásení rozsudku možno v postupe okresného súdu zaznamenať prieťah v trvaní viac ako desať mesiacov v súvislosti s písomným vyhotovením a doručovaním rozsudku. Tiež bolo zistené, že zákonný sudca konajúci vo veci predsedu súdu o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie a odoslanie rozsudku vôbec nežiadal. Po podaní ústavnej sťažnosti a výzve ústavného súdu na zapožičanie spisu okresný súd pristúpil k doručeniu rozsudku sporovým stranám. Napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené z dôvodu podaného odvolania proti predmetnému rozsudku.

17. V praxi sa vyskytujú aj priet'ahy, ku ktorým dochádza až po vydaní rozhodnutia, pretože síce už bolo v konaní rozhodnuté, avšak rozhodnutie nebolo s'ťažovateľovi doručené, resp. nenadobudlo právoplatnosť. Je preto potrebné skúmať aj dĺžku konania, ktoré nebolo právoplatne skončené, hoci prípadne už mohlo byť vo veci rozhodnuté (rozsudky ESLP vo veciach Zarembová proti Slovenskej republike z 23. 11. 2010, bod 19; Sirotnák proti Slovenskej republike z 23. 12. 2010, bod 28; Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, bod 18). V posudzovanom prípade nečinnosť okresného súdu v napadnutom konaní spočívajúcu v písomnom vyhotovení rozsudku a jeho odoslání stranám sporu až po viac ako 10 mesiacoch od jeho vyhlásenia, v dôsledku ktorej vznikli v konaní zbytočné priet'ahy, nemožno v žiadnom prípade tolerovať či ospravedlniť (III. ÚS 382/2017).

18. Vo vzťahu k obrane mestského súdu spočívajúcej v argumentácii o zaťažnosti príslušného súdneho oddelenia ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, III. ÚS 128/2025).

19. Vychádzajúc z uvedených zistení, dospel ústavný súd k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom ústavnej intenzity, ktoré boli spôsobené dlhšou nečinnosťou okresného súdu. Preto vyslovil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a zodpovedajúceho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Keďže ústavný súd konštatoval porušenie označených práv s'ťažovateľa, prikázal okresnému súde, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže priznať s'ťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. S'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 1 000 eur, čo odôvodnil neprimeranou dĺžkou napadnutého konania a stavom právnej neistoty.

22. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádzal zo zásad

spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. S poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, charakter konania, jeho význam pre sťažovateľa a na konštatovanú nečinnosť okresného súdu, deklarovanie porušenia práv sťažovateľa a príkaz konať v napadnutom konaní je podľa názoru ústavného súdu primerané priznať sťažovateľovi finančné zadostučinenie 500 eur (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadostučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti okresného súdu nahradiť sťažovateľovi v určenej lehote trovy konania na účet jeho právneho zástupcu (bod 4 výroku tohto nálezu).

25. Trovy konania pozostávajú z odmeny a náhrady advokáta v celkovej výške 949,17 eur s DPH, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 371 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 14,84 eur; DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky 177,49 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2025

Robert Šorl
predseda senátu